

Poistenie podnikateľov

D&O

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú členmi orgánov spoločnosti

Váš svet istoty

Allianz
Slovenská poisťovňa

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú členmi orgánov spoločnosti.

V minulosti škody spôsobené členmi orgánov spoločnosti znášala väčšinou samotná spoločnosť. V najhoršom prípade boli zodpovední manažéri prepustení. Dnes začína byť situácia iná. Stále častejšie dochádza k žalobám týkajúcim sa náhrady škody, a to nielen v krajinách Európskej únie. Prvé žaloby boli vznesené už aj na Slovensku a s istotou môžeme očakávať, že ich počet bude narastať. Najväčšou mierou k tomu samozrejme prispela novelizácia Obchodného zákonníka, ktorá nijakým spôsobom neobmedzuje zodpovednosť členov orgánov spoločností. Z toho vyplýva pre manažérov značné riziko.

Najdôležitejšie zmeny Obchodného zákonníka od 1. 1. 2002.

Novelizáciou Obchodného zákonníka účinnou od 1. 1. 2002 sa Slovensko dostalo bližšie k právnemu prostrediu platnému v Európskej únii, ako aj v ostatnom vyspelejšom svete. Touto novelizáciou sa okrem iného radikálne rozširujú zákonné povinnosti a zodpovednosti členov predstavenstva, dozornej rady a konateľov spoločností. Novela zaviedla viaceré významné zmeny, z ktorých najvýznamnejšou je zrejme skutočnosť, že každý člen štatutárneho orgánu spoločnosti ručí celým svojím majetkom za porušenie povinností stanovených zákonom. Ak sa manažér dopustí porušenia povinností pri výkone svojej funkcie štatutárneho zástupcu, ručí celým svojím majetkom spoločnosti i jej akcionárom, spoločníkom, veriteľom a iným osobám.

Spoločnosti s ručením obmedzeným.

§ 122 ods. 3 Obch. zák.

„Každý spoločník je oprávnený v mene spoločnosti uplatniť nároky na náhradu škody alebo iné nároky, ktoré má spoločnosť voči konateľovi...“

§ 135a ods. 1 Obch. zák.

„Konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov...“

§ 135a ods. 2 Obch. zák.

„Konatelia, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti, sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým spoločnosti spôsobili...“

§ 135a ods. 4 Obch. zák.

„Dohody medzi spoločnosťou a konateľom, ktoré vylučujú alebo obmedzujú zodpovednosť konateľa, sú zakázané; spoločenská zmluva ani stanovky **nemôžu obmedziť alebo vylúčiť zodpovednosť konateľa.**“

§ 135a ods. 5 Obch. zák.

„Nároky spoločnosti na náhradu škody voči konateľom môže uplatniť vo svojom mene a na vlastný účet **veriteľ spoločnosti**, ak nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku spoločnosti...“

Akciové spoločnosti.

§ 194 ods. 5 Obch. zák.

„Členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov. Najmä sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej akcionárov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.“

§ 194 ods. 6 Obch. zák.

„Členovia predstavenstva, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti, sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým spoločnosti spôsobili...“

§ 194 ods. 8 Obch. zák.

„Dohody medzi spoločnosťou a členom predstavenstva vylučujúce alebo obmedzujúce zodpovednosť člena predstavenstva sú zakázané; stanovy **nemôžu obmedziť alebo vylúčiť zodpovednosť člena predstavenstva.**“

§ 194 ods. 9 Obch. zák.

„Nároky spoločnosti na náhradu škody voči členom predstavenstva môže uplatniť vo svojom mene a na vlastný účet **veriteľ spoločnosti**, ak nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku spoločnosti...“

§ 182 ods. 1 Obch. zák.

„Na žiadosť akcionárov uvedených v § 181 ods. 1:
e) dozorná rada uplatní v mene spoločnosti nároky na náhradu škody, prípadne iné nároky, ktoré má spoločnosť proti členom predstavenstva, ...“

§ 182 ods. 2 Obch. zák.

„Ak predstavenstvo alebo dozorná rada bez zbytočného odkladu nesplní žiadosť akcionárov, môžu akcionári podľa § 181 ods.1 uplatniť nároky podľa odseku 1 v mene spoločnosti...“

Družstvá.

§ 243a ods. 1 Obch. zák.

„Členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju funkciu s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami družstva a všetkých jej členov. Najmä sú povinní ...“

§ 243a ods. 2 Obch. zák.

„Členovia predstavenstva, ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej funkcie, sú zodpovední spoločne a nerozdielne za škodu, ktorú tým družstvu spôsobili...“

§ 243a ods. 4 Obch. zák.

„Nároky družstva na náhradu škody voči členom predstavenstva môže uplatniť vo svojom mene a na vlastný účet veriteľ družstva, ak nemôže uspokojiť svoju pohľadávku z majetku družstva.“

§ 251 ods. 1 Obch. zák.

„Nároky družstva zo zodpovednosti členov orgánov družstva za škodu uplatňuje predstavenstvo. Voči členom predstavenstva uplatňuje nároky družstva kontrolná komisia prostredníctvom ňou určeného člena.“

§ 251 ods. 2 Obch. zák.

„Každý člen družstva je oprávnený podať v mene družstva žalobu o náhradu škody proti členovi predstavenstva, ktorý zodpovedá družstvu za ním spôsobenú škodu, ...“

Základné charakteristiky poistenia D&O.

Členovia štatutárnych a ďalších orgánov každej obchodnej spoločnosti sú z právneho hľadiska podľa novelizácie Obchodného zákonníka vystavení väčšej zodpovednosti, než akej boli vystavení na základe platnej pracovno-právnej legislatívy, ktorá určuje maximálnu hranicu ručenia zamestnanca na výšku trojnásobku priemernej mesačnej mzdy a **ručia za výkon svojej funkcie neobmedzene**. Nárok na náhradu škody, prípadne žaloba náhrady škody hrozí členovi orgánu spoločnosti nielen v prípade spôsobenia škody tretej osobe – obchodnému partnerovi, veriteľovi, banke a pod., ale najmä zo strany akcionára a samotnej spoločnosti. Typickým príkladom je obdobie pri výmene osôb v orgánoch spoločnosti, kde podľa našich skúseností vznikajú často nároky voči odchádzajúcim, bývalým členom zo strany nového vedenia spoločnosti. Situácií, transakcií, vzťahov, kedy vznikajú škody a nároky na ich náhradu voči manažérom, je však omnoho viac. Samotná spoločnosť, ale aj akcionár, spoločník, prípadne tretia osoba majú zo zákona právo žiadať **náhradu škody priamo od člena orgánu spoločnosti**. Vzhľadom na to, že zodpovednosť členov orgánov spoločnosti je neobmedzená, môžu byť pre manažéra dôsledky vzniknutého nároku voči jeho osobe finančne zničujúce.

Na legislatívne zmeny v tejto oblasti, ktoré vyvrcholili novelizáciou Obchodného zákonníka k 1. 1. 2002, odpovedá Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., novým poistným produktom – **Poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú členmi orgánov spoločnosti**. Toto poistenie kryje celý rozsah zákonnej zodpovednosti členov orgánov spoločnosti stanovenej nielen Obchodným zákonníkom, ale aj ostatnými všeobecne záväznými právnymi úpravami a je koncipované tak, aby okrem samotnej finančnej škody pokrylo aj náklady spojené s obhajobou poisteného, právnym zastúpením a samotným súdnym procesom.

Poistené riziko.

Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú členmi orgánov spoločnosti kryje **riziko osobnej zodpovednosti (ručia neobmedzene celým svojím majetkom)** za výkon funkcie člena predstavenstva, člena dozornej rady a konateľa spoločnosti, t. j.:

„akékoľvek zanedbanie povinností, skreslenie skutočnosti, uvedenie do omylu, skreslené daňové priznanie, chybný opis, omyl, nesprávne vyhlásenie, klamné vyhlásenie, zavádzajúca informácia, prekročenie právomoci, ohováranie, hanobenie, urážka na cti, zanedbanie alebo čin, ktorého sa dopustil/i Poistený/í pri výkone svojej funkcie v Spoločnosti. Porušenie povinností zároveň zahŕňa skutočnú alebo údajnú zodpovednosť za porušenie práv zamestnancov.“

Čo je poistené?

A) Poistenie členov orgánov spoločnosti

- nárok priamo voči poistenému – poistený je povinný odškodniť priamo poškodeného (poisťovňa nahrádza škodu poistenému)

B) Poistenie náhrady spoločnosti

- nárok priamo voči poistenému – poistený za škodu zodpovedá osobne, ale spoločnosť nahradí škodu poškodenému v mene a za poisteného (poisťovňa nahrádza škodu spoločnosti)

C) Poistenie právnych nákladov

- náklady obhajoby, súdne trovy, náklady mimosúdného konania

Čo je ďalej kryté?

- poistenie kryje aj zamestnancov, ktorí sú menovaní v nároku uplatnenému voči poistenému členovi orgánu spoločnosti
- poistenie zodpovednosti za porušenie práv zamestnancov (diskriminácia, neoprávnené výpovede, prepúšťanie, pracovno-právne vzťahy a pod.)
- poistenie kryje prokuristov spoločnosti,
- manžela/manželku poisteného v prípade, keď je odškodnenie nárokované z dôvodu, že spoločný majetok je vo vlastníctve alebo držbe manžela/manželky poisteného alebo v jeho/jej mene
- zákonného zástupcu, dediča alebo nástupcu poistených v prípade ich smrti, vyhlásenia ich duševnej nespôsobilosti na právne úkony, insolventnosti alebo bankrotu

Možnosti rozšírenia poistenia.

- retroaktívne krytie pre porušenie povinnosti, ku ktorému došlo pred začiatkom poistenia
- rozšírená doba možnosti oznamovania nárokov
- pripoistenie zákonnej zodpovednosti výkonného manažmentu, ktorého členovia nie sú členmi orgánov spoločnosti
- poistenie pre členov orgánov dcérskych spoločností, kde spoločnosť vlastní viac ako 50 % podielu spoločnosti
- poistenie pre členov orgánov spriaznených spoločností nominovaných spoločnosťou, kde spoločnosť vlastní menej ako 50 % podielu spoločnosti
- územný rozsah poistenia – možnosť dohody krytia vzťahujúceho sa na celý svet (dôležité pre spoločnosti, ktoré majú aktivity aj mimo územia Slovenskej republiky)

Štandardné výluky.

- podvodné konanie poisteného
- úmyselný trestný čin
- existujúci súdny spor, ktorého dôvodom je porušenie povinností poisteným
- skutočnosti známe pred začiatkom poistenia
- poškodenie zdravia a škody na hmotnom majetku

Limity poistného plnenia, spoluúčasti, výška poistného.

- spravidla si limit poistného plnenia stanovuje sám žiadateľ, prípadne je navrhnutých viac variantov limitov plnenia a klient si následne môže zvoliť optimálny variant
- poistenie členov orgánov spoločnosti je bez spoluúčasti
- pre poistenie náhrady spoločnosti sa aplikuje spoluúčasť
- na určenie výšky poistného sa neuplatňujú žiadne sadzby, každý klient je posudzovaný individuálne a výška poistného je stanovená po analýze konkrétneho prípadu

Podklady potrebné pre poisťovňu na vypracovanie ponuky poistenia.

- vyplnený dotazník
- auditované účtovné závierky za predchádzajúce dva účtovné roky
- výpis z obchodného registra
- výročné správy za posledné dva roky
- stanovy spoločnosti
- zmluva upravujúca postavenie členov predstavenstva, dozornej rady a konateľov spoločnosti

Príklady známych škôd a žalôb voči členom orgánov.

Veľké množstvo právnych sporov sa urovná skôr, než by boli prerokované na súdoch. Široká verejnosť alebo iné spoločnosti sa o nich nikdy nedozvedia. Tieto prípady, samozrejme, predstavujú veľmi citlivé problémy, preto je vzhľadom na charakter poistenia akékoľvek rokovanie medzi poisťovňou a klientom vedené veľmi diskrétné. Rovnako diskrétné sú riešené aj prípadné poistné udalosti. Na rozdiel napríklad od majetkového poistenia, kde v prípade poistnej udalosti (napr. požiar) je jej existencia známa širokému okoliu, v prípade poistnej udalosti zo zodpovednosti za škodu spôsobenú členom orgánu spoločnosti sa riešenie poistnej udalosti odohráva v úzkom kruhu medzi klientom, poškodeným a poisťovňou za účasti právnych zástupcov, prípadne na súde.

Existuje množstvo situácií, pri ktorých dochádza k vzniku poistných udalostí z poistenia zodpovednosti členov orgánov spoločnosti:

- **fúzie, prevzatia, akvizície, zmeny v akcionárskej štruktúre**
- **súdne spory súvisiace s pracovno-právnymi otázkami – porušenie práv zamestnancov**
- **konkurzné konania, likvidácie**
- **aktivita alebo nároky zo strany minoritných akcionárov**
- **rôzne situácie vyplývajúce z bežnej činnosti spoločnosti**

Po celom svete sa zaznamenáva nárast počtu žalôb z dôvodu zodpovednosti členov orgánov spoločnosti. Najväčší počet bol vždy evidovaný v Severnej Amerike, kde sa vedie najviac súdnych sporov na svete. V poslednom období však v Európe narastá počet rovnakých sporov a počet žalôb sa niekoľkonásobne zvýšil. Ako príklad uvádzame niekoľko skutočných súdnych žalôb, ktoré vyplynuli z rôznych situácií.

Fúzia a prevzatie.

Istá spoločnosť po prevzatí inej spoločnosti a po vykonaní kontrolného auditu účtovníctva, dospela k záveru, že kúpna cena, ktorú zaplatili, vysoko prevyšuje hodnotu ponú-

kaného subjektu. Následne táto spoločnosť zažalovala prevzatú spoločnosť, členov jej štatutárneho orgánu za poskytnutie nepravdivých informácií a zároveň zažalovala vlastných členov predstavenstva, ktorí odsúhlasili prevzatie spoločnosti za to, že sa dopustili porušenia povinností, keďže starostlivo nepreverili hodnotu ponúkaného subjektu pred jeho nadobudnutím.

Súdne spory súvisiace s pracovnými otázkami.

Zamestnanci spôsobili spoločnosti finančnú ujmu podvodným konaním. Spoločnosť si uplatnila náhradu škody u zodpovedného manažéra s odôvodnením, že nedostatočne dohliadal na činnosť svojich podriadených zamestnancov a zároveň, že si nedostatočne preveril referencie jedného z týchto zamestnancov, ktorého len niekoľko týždňov pred touto udalosťou prijímal do zamestnania.

Dvaja bývalí zamestnanci zahájili proti svojmu zamestnávateľovi a členom jeho predstavenstva súdne konanie preto, že boli údajne protizákonne a zámerne ponižujúcim spôsobom prepustení, lebo neboli ochotní zúčastniť sa predajnej akcie, ktorú považovali za podvod. K tvrdeniu neplatného ukončenia pracovného pomeru bol priložený výpis rôznych nedovolených porušení zmluvy, urážok na cti, ohovárania a foriem psychického nátlaku, ktorým boli vystavení. Náhrada škody požadovaná v žalobách dosahovala 10 miliónov USD, v zmierovacom konaní to skončilo pri poskytnutí kompenzácie vo výške 2 milióny USD.

Konkurzy a likvidácie.

Po bankrote istého výrobcu športových podlahových materiálov súd nariadil bývalému členovi dozornej rady zaplatiť odškodné vo výške niekoľko miliónov euro navýšených o úroky z dôvodu porušenia jeho povinností. Súd potvrdil, že straty, ktoré sa vyšplhali na milióny, mohli byť oveľa nižšie, ak by bol s povinnou starostlivosťou preskúmal údaje týkajúce sa transakcií s následkom daňových únikov v primeranom čase. Spoločnosť sa zrútila po devízových obchodoch veľkého rozsahu, ktoré boli vykonané za účelom

zníženia strát z hospodárskej činnosti. Krátko pred obvinením spomínaného člena dozornej rady súd odsúdil bývalého CEO tejto spoločnosti na osem rokov väzenia.

Francúzsky súd urobil rozbor podnikových záležitostí istej spoločnosti a činnosti členov ich predstavenstva a rozhodol, že členovia predstavenstva sa dopustili chýb v riadení spoločnosti a spolu s ďalšími žalovanými stranami, zahrňujúcimi taktiež bankárov a účtovníkov, nesú spoločne a rovnako zodpovednosť za čiastku vo výške niekoľko desiatok miliónov euro. Niektorí z členov predstavenstva boli za chyby fakticky zodpovední. Prípád je významný najmä preto, že odsúdení boli i tí členovia predstavenstva, ktorí boli zodpovední nepriamo. Súd rozhodol, že sa dopustili nedbalosti tým, že nevenovali pozornosť udalostiam, ku ktorým okolo nich dochádzalo. Následné odvolanie sa žalovaných strán proti tomuto rozhodnutiu súdu bolo zamietnuté.

Nemecká obchodná spoločnosť zažalovala troch bývalých členov svojho výkonného výboru za účasť na obchodnej transakcii, pri ktorej dcérska spôsobila skupine vysokú stratu a celú skupinu vrhla do krízy likvidity. Žalované osoby boli obvinené, že konali nezodpovedajúcim spôsobom a porušili povinnosť náležitej ochrany a oddanosti. Mali sa toho dopustiť tým, že povolili dcérskej spoločnosti robiť transakcie spojené s takým vysokým stupňom rizika a vo chvíli keď situácia začala byť vážna, neprijali primerané opatrenia. Je zaujímavé, že i sama dozorná rada, ktorá žalobu podala, bola kritizovaná za neskorý zásah do celého prípadu, pretože si údajne nesprávne vysvetlila príznaky problému a nevenovala dostatočnú pozornosť tomu, čo sa deje.

Aktivita minoritných akcionárov.

Akcionári istej softvérovej spoločnosti rozhorčene reagovali na správu manažmentu počas mimoriadneho valného zhromaždenia, ktoré bolo zvolané pre stratu polovice základného kapitálu. Zástupca združenia na ochranu drobných akcionárov kritizoval manažment firmy a prehlásil, že v priebehu posledných dvoch rokov sa manažment “viac zaujímal o jachty a súkromný majetok

ako o trvalú existenciu spoločnosti”.

Zástupca akcionárov jednomyselne vyzval drobných akcionárov, aby predali svoje akcie. Okrem toho opísali snahu zachrániť spoločnosť zodpovednými osobami ako “beznádejnú” a obvinili manažment z “oddialovania bankrotu”. Hovorca združenia pre ochranu práv majiteľov cenných papierov vyjadril pochybnosti, či spoločnosť ukončí súčasný účtovný rok.

Velká francúzska nadnárodná spoločnosť podnikajúca v oblasti elektronického priemyslu nakúpila s cieľom posilnenia svojho postavenia na trhu USA akcie jednej zo svojich spoločností v USA. Minoritní akcionári vzniesli následne proti tejto spoločnosti a členom ich orgánov žalobu na Okresnom súde v štáte New York pre údajné porušenie právnych povinností pri výkone pôsobenia štatutárnych orgánov s argumentáciou, že akcie boli kúpené za nevýhodnú cenu. Po štyroch rokoch sa podarilo súdny spor vyriešiť zmiernom za takmer 1 milión dolárov. Výdavky na obhajobu žalovanej strany presiahli čiastku 550 tisíc dolárov.

Riziká, ktorým sú členovia orgánov spoločností vystavení, samozrejme nie sú spojené len so spomenutými situáciami, ale môžu vyplývať z množstva ďalších situácií pri bežnom chode spoločnosti. Akékoľvek pochybenie štatutára pri výkone svojej funkcie môže v konečnom dôsledku spôsobiť škodu, ktorú si spoločnosť môže nárokovať priamo u zodpovedného člena orgánu spoločnosti. Keďže zodpovednosť členov orgánov spoločností je neobmedzená a za výkon svojej funkcie ručia celým svojím majetkom a rozsah ich povinností je pomerne široký, následky takýchto situácií môžu byť pre nich zničujúce. Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú členmi orgánov chráni nielen takýchto manažérov, ale aj samotnú spoločnosť, pretože sa spôsobené škody môžu vyšplhať do značných výšok a pochopiteľne ani celý majetok manažéra, ktorý škodu spôsobil, nie je postačujúci na odškodnenie spoločnosti.

www.allianzsp.sk

Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.
Dostojevského rad 4
815 74 Bratislava
Infolinka: 0800 122 222
Modrý telefón: 0850 122 222, 0917.122 222,
0902.122 222

